

„Vedno sem trdil, da je krivica, človeku, ki nemški ne zná, vsiljevati nemško razsodbo ali nemški odlok. (Čujte! na desni.) Vedno sem bil te vere in vedno sem tako mislil, da se mora člen XIX. temeljnih postav tako izvrševati, da bode vsakemu avstrijskemu državljanu mogoče, svojemu deželnemu jeziku veljavo pridobiti, da mu bode dalje mogoče tudi pravico si v tistem iskati, kakor tudi prositi, tožiti in pritoževati se in da se mu vse te reči tudi v njegovem jeziku rešujejo.“

Te besede, gospôda moja, ki obsegajo vse naše težnje in želje v pravosodnem oziru, govoril je v gospodski zbornici ob prvem berilu uže zadostno znanega predloga — ne morda grof Taaffe — temveč njegov nasprotnik, ekscelenca vitez Schmerling. (Čujte, čujte! na desni.) Ne bom preiskoval, ali je bil ekscelenca Schmerling res vedno takega prepričanja ali ne, opravičena pa mora biti opazka, da se nam je leta 1881 slovenska razsodba zavrgla pri najvišem sodišči na Dunaji, kakor tudi pri deželnem nadsodišču v Gradci, samo zato, ker je bila slovenska. (Čujte, čujte! na desni.) Iz tega sklepam, da tedaj ekscelenca lord vrhovni sodnik še ni imel tako trdnega prepričanja o pravem pomenu člena XIX., kakor pravi, da ga ima danes, ko se gré za to, da bi strogo ločili sodnijski jezik od jezika za notranje službovanje. (Prav dobro! na desni.)

Prav hvaležni smo nasprotnikom slovenskega uradovanja, da so poskušali slovenščino iz sodnih dvoran izbacniti. Hvaležni smo jim zato, da so to tvegali, ker so s tem med slovenskimi prebivalci takošno nevoljo vzbudili, da so se njihovi zastopniki tukaj v zbornici morali oglasiti in od pravosodne uprave zahtevati, da naj kaj ukrene, kar bi izpralo nečast iz našega maternega jezika, s katerim so ga obkidali nasprotniki naši. Visoko pravosodno ministerstveno upravništvo izdalo je vsled tega uže leta 1882 določbo, da se sme slovenščina tudi za uradno rabo pripuščati. Jaz sem obžaloval, da pravosodno ministerstvo ob tej priliki ni kaj več dovolilo. Nadjam se, da se nikdar več ne povrne dôba, da bi bil naš jezik v sodnji neveljaven, ako rečem, da mu je od vlade priznana sposobnost za uradno rabo. Visoko pravosodno ministerstvo je toraj z omenjeno določbo bistveno le jezik kot za uradno rabo prepustljiv razglasilo. Ono je pa tudi pozabljivosti otelo še nekatere stareje določbe, ki so kolikor toliko naklonjene slovenskemu uradovanju.

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Železnikov 6. avg. — Nekim tukajšnjim „škrībontom“, ki „Slov. Nar.“ osrečujejo s svojimi literarnimi umotvori? zljubilo se je, načekati zopet nekoliko ček v 175. številko imenovanega dnevnika. Se jim pač pozna tem študiranim glavam, da imajo menda tudi „čečka“ v svoji tovaršiji. Res, čudimo se „Nar.“, da se tako rad vseda tukajšnjim „Slovincem“, na limanice. Ni še dolgo od tega, kar je sam preklical neko mu od tod poročano neresnico, in zdaj bi utegnil priti zopet v enaki, ali pa še bolj sitni položaj. Kako se zdrznejo nek naši

nezadovoljneži govoriti in pisati, da je gosp. župan „zapisnik (menda volilne zapisnike) po svoje sestavil“?? ker jih nihče izmed njih celó še videl ni, vkljub temu, da so pri županstvu skoz pet tednov in pol razpoloženi bili in so se davkoplačevalci skoz ves ta čas po javno nabitem razglasu in vrh tega še po dvakratnem javnem oklicu k temu vabili. Pri tolikem hrepenjenju po novemu, drugemu županu se to res zamore imenovati ali popolna nevednost ali pa lahkomisljena malomarnost. V dan volitve je navzoči gospod c. kr. vladni komisar zapisnike in sploh vse dotične spise natančno pregledal, volitev ves čas strogo opazoval, pa vse najdel v lepem redu. Kako morejo potem naši nasprotniki govoriti o „po svojem sestavljenem zapisniku?“ In kvasenje o agitaciji, kako smešno je to! So li nasprotniki roke križem držali? Menimo, da, če so se od decembra sem, tedaj skoz celega pol leta pripravljali in obdelovali za volitev novega odbora, da se bili tega pač uže morali izvrstno naučiti. Ker so pa vkljub temu vendar nikdar pričakovano sramotno propadli, umivajo se s tem, kako silovito je bilo agitiranje na tej strani. Sploh bi se dalo o zadnjem „Nar. izvirnem dopisu“ še mnogo in marsikaj govoriti, pa je res škoda časa in črnila; ako pa rečemo:

„o prepirih najbolj modrega se skaže,
kdor svojim nasprotnikom molcé

— — — — — figo pokaže“,

menimo, da boljšega odgovora na „čenče marine“, ki se odtod „Narodu“ pošiljajo, res ni bilo najti.

Iz Ljubljane. — Dobro došli bratje Čehi! Ponedeljek večer došlo je s posebnim vlakom državne železnice v Ljubljano 508 českih gostov, ki so prišli obiskat nas in ogledat si lepote naše dežele. Na kolodvoru pozdravili so česke goste zastopniki ljubljanskega mesta in deželnega odbora in pa brezštevilna množica ljubljanskega prebivalstva. Dva dneva mudé se bratovski naši gostje v praznično okinčani beli Ljubljani, katera si po moči prizadeva, storiti jim bivanje prijetno: jutri ogledajo si gostje naši rajski naš Bled, v petek pa Postojno.

Radostni pozdravljamo drage nam česke goste, prihod njihov nam je poročstvo in viden dokaz uže dolgo obstoječe ožje bratovske zveze med obema narodoma, in zato jim kličemo iz globočine src: dobro došli bratje Čehi!

— **Nižja gimnazija, v Kranji pa minister Gautsch.** — Vlansko leto zdelo se je ministru Gautschu, da so bremena, katera imajo stariši z učenci obiskujočimi srednje šole premalo stroškov, povikšal je toraj v splošno nevoljo učinio tako, da je manj premožnim postala neznosna in tako se odrivajo mnogi mladenči od izobraževanja. — Letos opazil je minister Gautsch, da je še vse preveč srednjih šol, ako se jih nekoliko odpravi, s tem se zopet nekoliko prištedi, naučnega ministerstva proračun zna se po tej poti za kakih 150.000 gold. zmanjšati in na suho bode dejano s podukom nekaj nad 2000 mladenčev na leto. — Tako kaže minister Gautsch posebno nadarjenost za denarnega ministra: vlani povikšal je dohodke, z letošnjo naredbo zniža

potrebščino svojega področja. — Pa naučni minister ima tudi pomenljive razločke o narodnostih pri svojih naredbah. Ukrenil je namreč, da preneha nižja gimnazija v Kranji, vrh tega pa je ali takoj odpravljenih ali pa načeloma k smrti obsojenih še dvanajst srednjih večinoma na Češkem ali pa v južnih nemških deželah.

Mi se za sedaj hočemo pečati samo z naredbo, ki zadeva kranjsko gimnazijo in omenjamo le v obče, da je ta nova naredba tudi med Čehi vzbudila zavolj odpravljenja tamošnjih šol pravi vihar nevolje in razburjenosti.

Vsaj nočemo tudi mi ne zagovarjati učnih zavodov, ki se skažejo v teku časa nepotrebni, toda vprašanje nepotrebnosti ali potrebnosti mora se preiskati nepristransko in strogo. V naši deželi radi priznamo, da Ljubljana najbolj na-se vleče učence, razlogi za to so naravni in znani. Nasledek tega je, da je ljubljanska gimnazija prenapolnjena in da bode vladi treba skrbeti tukaj za drugo gimnazijo, ako ne skrbi s primernimi sredstvi zato, da se učenci razumno razdelé po vseh gimnazijah v deželi.

Ostanimo toraj pri gimnaziji kranjski. Trdi se, da je imela letos samo 85 učencev, da jih je bilo tedaj malo nad 20 v vsakem razredu. — Ne tajimo, da je nekako naravno število za vsak razred po 40 učencev in da bi jih bilo primerno število za vso nižjo gimnazijo 160.

Kedar pa mi preiskujemo nepotrebnost takega zavoda, moramo pa vendar pred vsem vprašati, ali oddajajo v Kranj naravno všolani okraji za to šolo potrebno število učencev in drugič: ali naučno ministerstvo res dobro gospodari, ako prihrani pri kranjski gimnaziji kakih 10.000 gold., nasproti pa vodi na to, da se mora ustanoviti druga višja gimnazija, ki stane razun za zgradbo poslopja potrebnih 100.000 gold. še letnih 20.000 gold. Nam se zdi taka štedljivost naravnost rečeno: največa potrata.

Ako pomislimo vrh tega, da kranjsko mesto prepušča za gimnazijo za to jako ugodne prostore, da vrh tega k stroškom pripomore na leto s 1000 gold. v gotovini, postane nam naredba ministrova nerazumljiva. — Iz zanesljivega vira se nam vrh tega naznanja, da se je letos uže do sedaj za prvi razred oglasilo nad 40 učencev in da bode to število gotovo preseglo 50, tedaj je ne gledé na to, da so učni vspehi za kranjsko gimnazijo izgledni nedvomljivo, da bi bilo odpravljenje te gimnazije velika krivica za gorenjsko stran, velika krivica za kranjsko mesto, za deželo in za državo. — Kar pa je za naš narod najbolj žaljivega, je to, da ministerska naredba trdi: slovensko-nemška gimnazija v Kranji, ki ima v naravi zagotovljeno potrebno število učencev, za katero mesto toliko žrtuje, — je nepotrebna in se odpravi; nemška gimnazija v Kočevji pa, kamor vse bogate Stampfelrove ustanove ne morejo privabiti še toliko učencev ne, kakor v Kranj, je potrebna in še ostane. — To je za nas žaljiva dvojna mera, s katero Gautsch Slovencem

vedno meri, odkar je minister. Ali je ta mož minister za Taaffejevo vlado?

— Volilni shod v Kranji, katerega je sklical državni poslanec dr. Poklukar sinoči na 8. uro v Kranji, bil je zelo obilno obiskan ter se je vršil sijajno in častno. Za predsednika shoda izvolil se je gospod mestni župan Šavnik, ki je zbrane meščane pozdravil z jedernatim nagovorom in jim je potem naznanil, da je na dnevnem redu: a) poročilo državnega poslanca za Kranj, b) razgovor gledé kranjske gimnazije.

Potem poročal je dr. Poklukar o delovanji državnega zbora sploh, o postopanju slovenskih poslancev in konečno nekoliko tudi o svojem lastnem delovanji v zadnjem zasedanju državnega zbora — v približno eno uro trajajočem, s pohvalo sprejetem govoru. S pohvalo omenjal je izrekoma postopanje ministra barona Pražaka, enako brez ovinkov pa tudi slikal nasprotja z naučnim ministrom gledé slovenskega šolstva sploh, posebej pa še gledé gimnazije v Kranji in obrtnijske šole v Trstu. — Po končanem poročilu izrekla se je na predlog župana Šavnika poslancu dr. Poklukarju soglasno zaupnica.

K drugi točki govoril je gimnazijski vodja Wiesthaler ter je v obširnem, gladkem in stvarnem govoru, kako je — do sedaj uradno še nikakor potrjena vest o odpravi gimnazije v Kranji vse meščanstvo in druge kroge zadela kot blisk iz jasnega neba — ter je koncem svojega, glasno odobranega govora predlagal: naj se naprosi drž. poslanec dr. Poklukar, da stori skupno s poslancema grofom Hohenwartom in knezom Windisch-Grätzom, in ako se mu potrebno zdi, tudi z drugimi s slovenskimi poslanci pri ministerstvu primerne korake, da se ta odredba, ako bi se res nameravala, ustavi.

Ta predlog sprejel se je soglasno in dr. Poklukar izrekel je, da rad sprejme dano mu nalogo.

Potem predlagal je gospod dr. Šavnik po precej obširnem, jako gorkem govoru sledečo resolucijo:

„Odredba naučnega ministra, gledé odprave nižje gimnazije v Kranji, bila bi, ako se uradno potrdi:

1) v nasprotji z opravičeno zahtevo slovenskih starišev po izobraževanju njihovih otrok, katerim zelo obtežuje vstop v srednje šole;

2) ta ministrova naredba je v nasprotji z interesi države in državnih financ, ker bi bilo potem neobhodno potrebno, v Ljubljani ustanoviti mnogo dražjo drugo državno višjo gimnazijo;

3) je ta naredba zelo žaljiva za narod slovenski, ki pač sme zahtevati, da se s kranjsko, deloma slovensko nižjo gimnazijo ne ravna strogeje, kakor s sploh slabše obiskovano nemško gimnazijo v Kočevji.

Zbrani volilci kranjskega mesta, kateri za vzdrževanje te gimnazije prinašajo tolike žrtve, izrekajo tedaj svojo odločno željo, da naj se poklicana deželna oblastva in pa naši zastopniki v deželnem in državnem zboru z vsemi postavnimi sredstvi potezajo, da se ta neopravičena, državnim koristim škodljiva in naš narod tolikajnzaleča ministerska naredba ne potrdi oziroma prekliče.“

Tudi ta predlog sprejel se je po kratkem razgovoru, katerega so se vdeležili gospodje: Prevec, dr. Poklukar in vodja Wiesthaler, — soglasno. Kenečno se je s splošnem, glasnim odobravanjem sprejel predlog g. Pavšlerja ml., da naj se gosp. vodju Wiesthalerju za njegovo delovanje zahvala izreče. — Shoda, ki je trajal do pol 11. ure, vdeležil se je tudi gospod okrajni glavar Merk; po končanem resnem razgovoru vrstile pa so se še pozno v noč na vrtu čitalniškem prijateljske napitnice.

— **Andrej Einspieler odlikovan.** S srčnim veseljem in zadostenjem pozdravlja narod slovenski zadnje dni došlo mu novico, da so sv. Oče odlikovali starosto koroških Slovencev prečastitega gospoda zlatomašnika in profesorja Andreja Einspielerja z imenovanjem za svojega častnega komornika. Slava mu!

— **Gosp. Alojzij Kraigher** izvoljen je bil včeraj za deželnega poslanca mest Postojna, Vrhnika in Loža z 118 glasovi zoper 5 glasov. — Nasprotnih glasov dobil je na Vrhniki gospod Jelovšek 3, v Postojni pa po eno gospoda Vičič in dr. Deu. Lož volil je soglasno.

— **Trgovec g. Josip Krisper** umrl je v ponedeljek večer v Šiški po daljši bolezni še le v 55. letu svoje starosti. Pokojni bil je razumen zastopnik naše industrije, posestnik tovarne za cveke v Šiški in znane prodajalnice v Ljubljani ter vodja in deležnik rudnika za svinec in živo srebro v Litiji.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Vse druge dogodbe minulega tedna so manj pomenljive, kakor shod našega cesarja z nemškim, ki se je vršil v kopeli Gasteinski minulo soboto in nedeljo. Kot vnanje znamenje prijateljstva med državama shajata se uže več poletij zaporedoma sosedna cesarja, da se razgovorita in pozdravita osebno in da pokažeta Evropi, da sta tudi v političnih stvaréh zaveznika. — Ako prebivalstvo Gasteinske okolice s spoštovanjem pozdravlja gosta — nemškega cesarja, tedaj pa pozdravlja našega cesarja z navdušenostjo in ljubeznijo. Tako godilo se je tudi minulo soboto, ko se je cesar vozil proti Gasteinski kopeli. Ljudstvo vrelo je skupaj od vseh strani, da so pozdravljali cesarja na poti tje, enako živahno pozdravljali so ga mnogobrojni gostje v Gasteinu samem, v resnici srečen pa je bil sprejem obeh cesarjev med seboj. Nemški cesar stanuje v kopelskem gradu, naš cesar pa skoraj tik temu nasproti v hotelu Straubinger. Pred gradom pozdravil je našega cesarja dvorni maršal nemškega cesarja, pa komaj se je k pozdravu cesar podal v vežo, uže mu je bil naproti prišel nemški cesar ter ga po pozdravu nagovoril z besedami: „Kaj ne, nisi mislil, da me bodeš še kedaj videl tukaj?“ Naš cesar je na to odgovoril: „Bodi prepričan, kako srčno se veselim, da se zopet vidi.“ Potem podala sta se cesarja v stanovanje nemškega cesarja, kjer je ostal naš cesar pol ure, potem pa se je vrnil v svoje stano-

vanje v hotel Straubinger, ter se odpočil od težav vožnje, prej pa je odposlal lastnoročno pisane telegrame do cesarice, cesarjeviča in cesaričine. — Ob 4. uri prišel je naš cesar zopet nazaj k nemškemu cesarju na skupen obed. — K obedu povabljenih je bilo tudi več v Gasteinu navzočih avstrijskih dostojanstvenikov, na priliko: grof Deym, grof Revertera, dr. Unger in drugi. — Ob $\frac{3}{4}$ 6. uri peljala sta se cesarja skupaj na sprehod v Böckstein. Zvečer pa je bila krasna razsvitljava Gasteina in vse okolice s hribi vred, na katerih je bilo gorelo brez števila kresov. — V nedeljo opoludne vrnil se je naš cesar zopet nazaj v Išel.

Bolgarska. — Princ Ferdinand Coburški ne more se lahko odtrgati od svojih sanj o prestolu bolgarskem. Minuli teden ni odpotoval v Bolgarsko in prej ko ne tega tudi ne stori prihodnji teden. Toliko pa je gotovo, da sam resno misli na to, da bi šel v Bolgarsko in tam, ako treba, s pomočjo bolgarske vojne, premaga one zapreke, ki se nasproti stavijo, izrekoma z ruske strani, njegovi kandidaturi. — Časniki vedó poročati, da si je knez naročil bolgarsko generalsko uniformo, da je v Tirnovu poslal svoje reči in da se je tje odpeljala tudi uže lepa njegova kočija. Drugi časniki zopet vedó, da ga pri Turn-Severinu čaka bolgarski državni brod, da ga popelje doli v deželo njegovih želj. Nasproti pa so začeli ruski časniki žugati, da Ruska rok ne bode držala križem, ako se to zgodi. Vse to kaže, da princ Coburški svojo kandidaturo jemlje resno.

Najnovejše vesti.

Bolgarska. — Knez Ferdinand Coburški — tako kažejo vse današnje novice — podá se vendar-le v Bolgarsko. — Z Ogerskega se brzojavlja, da je princ odpuščen iz zveze ogerske, honvedske vojne. — Z Bukarešta se z dne 9. t. m. brzojavlja, da se princ za četrtek 11. t. m. pričakuje v Turn-Severinu. — Z Lompalanke se brzojavlja istega dne, da tam vsi ministri s spremstvom in načelniki brigad pričakujejo parabroda, na katerem se popeljejo v Turn-Severin pozdravit kneza Ferdinanda Coburškega.

S Prage. — Tukajšnjim listom z Ljubljane dohajajoči telegrami izražajo veliko zadovoljnost českih potnikov o sprejemu med Slovenci izrekoma v Ljubljani.

Laška. — Crispi prevzel je ministersko predsedništvo in notranje ministerstvo, za nekoliko časa tudi ministerstvo vnanjih zadev.

Žitna cena

v Ljubljani 10. avgusta 1887.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 98 kr. — banaške 7 gold. 90 kr. — turšice 5 gold. 20 kr. — soršice 6 gold. 45 kr. — rži 4 gold. 55 kr. — ječmena 3 gold. 9 kr. — prosa 4 gold. 71 kr. — ajde 4 gold. 6 kr. — ovsa 2 gold. 92 kr. — Krompir 1 gold. 96 kr. 100 kilogramov.